CZU: 821.135.1(478).09(092)
ORCID: 0000-0002-3424-1588
DOI: 10.5281/zenodo.3566674

Alexandru BURLACU
Institutul de Filologie Română
„Bogdan Petriceicu-Hasdeu”
(Chişinău)

NICOLAE ESINENCU: EXERCIȚII DE ANTIPOEZIE

Nicolae Esinencu: exercises of antipoetry

Abstract: The poetry of N. Esinencu is analyzed from the perspective of the last two volumes The world discipline and Why the dinosaurs died. All of Esinencu's poetry is conceived as an anti-poetry. From the start went in the opposite direction to poetic fashion. The emphasis is laid on the idea of hygienization of literature, on the subtly contesting essence, the subversive character of poetry. The avatars of the writing, centered on a new conventionality, follow the idea of depoetizing poetry. Life substitutes, as in surrealism, for poetry, life is transferred to poetry.

Keywords: anecdotic, ludic, ironic, colloquially, prolixity, gratuity, paradox, buffoonery, world as theater, absurd.

Rezumat: Poezia lui N. Esinencu este analizată din perspectiva ultimelor două volume Disciplina mondială şi De ce au murit dinozaurii. Toată poezia lui Esinencu e concepută ca o anti-poezie. Din start a mers în contrasens cu moda poetică. Accentul e pus pe ideea igienizării literaturii, pe esența subtil contestatară, caracterul subversiv al poeziei. Avatarurile scriiturii, centrate pe un nou convenționalism, merg pe ideea depoetizării poeziei.Viața se substituie, ca la suprarealiști, poeziei, viața se transferă în poezie.

Cuvinte-cheie: anecdotic, ludic, ironic, colocvial, prolixitate, gratuitate, paradox, bufonerie, lumea ca teatru, absurd.

Un „șaizecist atipic”, insolent şi incomod este Nicolae Esinencu, poet, prozator, dramaturg, scenarist. Debutează editorial cu placheta de versuri Antene (1968) urmată de Sens (1971); Dealuri (1974); Copilul teribil (1979); Stai să-ți mai spun (1983); Cuvinte de chemat fetele (1986); Contraprobă (1989); Cu mortul în spate (1993); Disciplina mondială (1995); De ce au murit dinozaurii (1998). Din cele șase tomuri de Scrieri alese, poeziei îi revine primul volum. Mai târziu, versurile din cărticica de debut, vor fi renegate cuminte, fără zgomot, căci volumul 1 ale scrierilor alese nu cuprinde nimic din „ereziile” antenelor. Selecția arată grija lui Esinencu față de imaginea unui Esinencu clasicizat, cel puțin, se încearcă o ordine în „haosmosul” miniaturilor, odată ce în fruntea volumului se plasează poemul cu statut de artă poetică: „Fâlfâie/ Perdelele curate/ Ale cerului.// O fi spălat rufele/ Mama/ La țară” (Poem). Întâmplător sau nu, acesta e urmat de confesiunile: „Nu mă tem/ De ușa ce mi se închide./ Mă tem/ De ușa ce mi se deschide.// Nu mă tem/ Că vremea-i rece./

BDD-A30759 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:09 UTC)

Mă tem/ Că vremea trece.// Nu mă tem/ Că toate cad./ Mă tem/ Că toate ard.// Nu mă tem/ Că voi muri într-o primăvară./ Mă tem/ Că n-are să mă doară!" (Mărturisiri) care, cum observă Ion Simuț, „inaugurează aici, în mic, un mecanism repetitiv al structurilor sintactice pe care îl va exploata mai târziu pe spații mari, transformându-l în manieră" (Simuț, p. 123).

Cu volumașele Sens și Dealuri Esinencu e în „prinderea timpului", etalând personalizarea lui în imageria mentală a unui descendent din țărani, asemuindu-se cu sensul seminței, în plan mai larg, cu existența tranzitorie a ei: „Timpul curge pe lângă sat./ Țăranii/ Aleargă, aleargă, aleargă/ Și aruncă, aruncă, aruncă/ În calea lui/ Semințe!" (Prinderea timpului). El jonglează cu temele și simbolurile la modă, devenind celebru prin tratarea lor dezinhibată. Ca un eretic cu inocență afișată, Esinencu urmează canoanele, dogmele epocii pentru a se abate de la ele, el caută insolitul, se opune formulelor de succes, pentru că se vrea un antipoet chiar și în tributul plătit conjuncturii: „Respir/ Și nu mă mai/ Satur!" (Aerul Patriei); „Pe vatra patriei/ Se coace/ Pâinea patriei" (Vatra Patriei); „Rezemate de cer,/ În praguri coboară.// Sprijinite de praguri,/ Spre ceruri urcă." (Drumurile Patriei); „Pui un copac pe deal –/ În pământul Patriei îl pui.// Smulgi copacul de pe deal –/ Din pământul Patriei îl smulgi!" (Trupul Patriei); „Ca o apă/ Curge/ Iarba/ Patriei" (Iarba Patriei); „Cerul Patriei? Haina Patriei" (Cerul Patriei); „Deasupra/ Patriei mele/ Zboară/ Păsările/ Patriei mele" (Păsările Patriei).

Chiar și prin temele mari, poezia se vrea o replică la un soi de calofilism solemn ce domină în poezia șaizecistă. Dar miniaturile, redactate în tonalitate parodică și ironică, sunt tratate ca „bufonerii literare". Lumea literară nu percepe/ nu vrea să perceapă esența lor subtil contestatară, mai exact, caracterul subversiv al lor, de aici și cele mai neașteptate și contradictorii reacții. Unii sunt șocați/ scandalizațide teribilismele lui, de „impertinență" acestora (Gheorghe Mazilu), de libertățile și familiaritățile limbute, de „maniera slobodă a unor taclale", de ceva anormal în modul de a fi al personajului liric (Valeriu Senic).

Poetul, un talent neordinar (Ion Ciocanu), se dă în spectacol, iar poezia lui e în jocul gratuit al verbelor „Bob – / glob"; sau: „Toamnă – / doamnă"; în„surpriza paradoxului" (Svetlana Șoproncu). În fond, critica nu-l ia în serios pe „omul-spectacol" (Arcadie Suceveanu). Dimpotrivă, „într-o epocă de gravitate și paradă, când zdupacii nu aveau efectul scontat, i s-a găsit o <<scuză>> – neseriozitatea" (Simuț, p. 59).

Adrian Dinu Rachieru îl prinde în formulări foarte exacte: „Cochetează cu suprarealismul, împinge frazarea scurtă, eliptică, în absurd, cade în prozaism" (Simuț, p. 120). Pentru Emilian Galaicu-Păun, „Esinencu dă lovitura în poemele <<abstracte>>", ceea „ce-l face pe Esinencu cu adevărat Esinencu este metoda (sa) deductivă: din fiecare răspuns <<definitiv>>, poetul știe să extragă sâmburele unei noi întrebări" (Simuț, p. 283).

La începutul uceniciei sale, nici pe departe gândul că aceste exerciții „inocente" veneau ca o reacție bufonă la „poemele kilometrice" (Ion Ciocanu), „poeme epico-lirice" în vogă pe atunci.Voluptatea poetului de a se arăta un eretic, de a face o scriitură în răspăr cu moda poeziei șaizeciste e mereu consecventă. Când o bună parte a poeziei se

BDD-A30759 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:09 UTC)

întoarce la miniaturismul formei de expresie, Esinencu manifestă,începând cu Copilul teribil, un gust afișat pentru poezia vorbită (Stai să-ți spun!): „Stai să-ți spun:/ Ioana e fată de la țară,/ Ioana are o tanti la oraș,/ Ioana a venit în ospeție la tanti./ Of, zice ea, azi un bărbat/ S-a urcat cu mine în ascensor!/ Mai mult nu mă urc în ascensor!/ Ioana face ce face, iese,/ Și iar urcă în ascensor!/ Of, zice ea, azi un bărbat/ S-a ținut de mine de la cinematograf/ Până la scara noastră –/ Mai mult nu mă duc la cinema!/ Ioana face ce face, iese/ Și iar se duce la cinema!/ Of, zice ea,/ Șoferul troleibuzului/ A alergat azi pe alei/ Cu troleibuzul după mine –/ Mai mult nu urc în troleibuz!/ Ioana face ce face, iese/ Și iar urcă în troleibuz!/ Of, zice ea, azi/ Bărbatul de la etajul întâi/ Mergea cu soția la braț/ Și mi-a făcut cu ochiul –/ Mai mult nu ies afară!/ Ioana face ce face/ Și iar iese afară!” etc., etc.

Locul convenționalului, al discursului grav și previzibil îl iau naturalețea și oralitatea, „mecanismul repetitiv”, care, paradoxal, provoacă surpriza, plăcerea anecdoticului. Dar cel mai important lucru,copilul teribil spune lucrurilor pe nume, deloc pe placul mai marilor zilei.Viața ca un teatru e văzută mai mult în variantele „ca un bâlci, arenă de circ, clounadă, un spectacol de mascaradă, unde copilul (prezent) nu se uimește pudic și inocent, ci strigă, arată cu degetul, se amuză. De cele mai multe ori, râzând, el îngroașă culorile, deformează liniile până când întreaga <<mecanică>> neînsuflețită a realității începe a <<vorbi>> cu propriul glas de comedie umană, dezgolindu-și esența autentică” (Țurcanu 1996, p. 62-63). Poezia creează unora impresia de „paranoism” (Valeriu Senic), senzația de o existență sărită de pe fix: „În contextul unor rigide ceremonialuri de lașitate și conformism poetul cu pieptul dezgolit, râzând în hohote, într-adevăr ar putea suscita unele considerații de diagnoză. Dar acesta va fi punctul de vedere al înțepenitelor sale <<personaje>>, confirmat în această viziune deformată, și bizareria jucată, de excentrismul eroului liric – replică la absurdul mecanicii lor interioare” (Țurcanu 1996, p. 63-64). Intuiția este exactă.Ea trebuie raportată și la absur-ditatea sistemului, o idee fundamentală a întregii sale opere, căci lumea ca un teatru sau teatrul ca o lume sunt reductibile la ideea „Eu sunt lumea”, că „el joacă însuși jocul lumii și arlechinul și arlechinescul dintr-însul se revelă ca om al lumii și ca omenesc” (Cimpoi, p. 5).

Pe parcursul anilor copilul teribil a avansat în „rele” până la „poetul-scandal”: „Nicolae Esinencu își merită pe deplin reputația de mim al țicnelii într-un balamuc plin de gravitate și suficiență. Un balamuc politic, social, dar... și literar” (Țurcanu 2013, p. 121). Remarcând excentrismul lui Esinencu, extravaganța gestului său literar, Andrei Țurcanu îl surprinde într-un cadru memorabil, stabilind locul lui Esinencu în „templul poeziei șaizeciste”: „Teribilismele sale de cazac ce intră în biserică pentru a-și face semnul crucii, într-o mișcare largă a mâinii, țintindu-l parcă direct pe Dumnezeu, contrastează cu mătăniile mărunte și repezite ale unor dieci literari, pentru care mai presus de orice este ca habotnicia lor să fie observată și să impresioneze naivii mireni” (Țurcanu 2013, p. 121).

BDD-A30759 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:09 UTC)

Depoetizarea tranșantă a poeziei începe cu copilul teribil care epatează la tot pasul:„Mi-am pus capul subțioară/ Și am ieșit eu pe prospect/ Să mai văd/ Ce face/ Lumea! (Copilul teribil); „Hai că-i bună –/ M-am pierdut în casa mea./ Ia vedeți, bre, pe unde-s?/ Călca maica voastră ieri rufele,/ Nu m-a călcat cumva cu fierul/ Și m-a vârât,/ Din întâmplare,/ Printre rufe?// (...) M-ați găsit?!/ Și unde eram?!/ La maică-ta sub pernă?!/ Da' de ce, draga mea,/ Mă ții tu,/ La o adică,/ Sub pernă?!" (Concurs); „Cum s-a născut,/ A și strigat la părinți:/ Să nu vă mai răstiți la mine!/ (...) Puneți mâna pe bunel!/ Puneți mâna pe bunică!/ Trageți cu tunul în ei!/ Înșfăcați sora!/ Fuge bunelul!/ Fuge bunica!/ Se zbate sora!!/ Râde, hohotește,/ Se trântește cu fundul de pământ/ Copilul robot,/ Născut de o mamă robot/ Și un tată –/ Robot!" (Robot).

Robotizarea omului, nici pe departe gratuită, mișcarea în cerc, în „groapă", în „colivie" sunt consecințele mecanismului represiv al societății, având în centru un Sisif incurabil, o figură frecvent evocată, asemuită cu existența lumii absurdului. Comportamentul eului poetic, acțiunile protagoniștilor lumii fictive sunt, de fapt, reflexe/ reacții la sistemul totalitar, au impact în trăirile intime, automatizate: „Totul e foarte simplu./ Iei pușca din cui,/ Iei punga cu pulbere/ Uscată de pe sobă,/ Iei punga cu alice din cufăr,/ Iei cutia cu tuburi de cartușe,/ Pui cantitatea/ Necesară de pulbere în tuburi,/ Pui cantitatea/ Necesară de alice în tuburi,/ Iei huludețul sau creionul/ Cu care te scobești în urechi,/ Îndeși bine/ În tuburi pulberea și alicele,/ Pui peste pulbere și alice carton/ Pe care la fel/ Îl presezi îndesat/ Cu huludețul sau creionul,/ Cu care te scobești în urechi,/ Vâri cartușele pregătite pe rând,/ În cartușieră,/ Îți prinzi la brâu cartușiera,/ Împingi cu degetul arătător/ Un cartuș în țeava pușții,/ Ieși afară în prag,/ Vezi vrabia ciugulind păsatul,/ Ridici pușca/ Și tragi./ Totul e foarte simplu./ Sufli în țeava pușții,/ Scoți alt cartuș din cartușieră,/ Bagi cartușul/ La fel cu degetul în țeavă,/ Ridici vrabia sfârtecată,/ O prinzi la cingătoare/ Și mergi mai departe./ Calci peste păpădie,/ Te urinezi peste fluturele/ Care dormitează/ Pe frunza de podbal,/ Arunci mucul aprins de țigară/ În cuibul pitpalacului,/ Dai în parcela cu morcovi/ De iepurele speriat/ Cu botul înroșit de morcovi,/ Ridici pușca/ Și tragi./ Totul e foarte simplu./ Sufli în țeava pușții,/ Scoți alt cartuș/ Din cartușieră,/ Îl împingi cu degetul/ Pe țeava pușții,/ Ridici urechiatul/ Cu țeasta zdrobită,/ Îl prinzi la cingătoare/ Și mergi mai departe./ Calci peste oul șopârlei,/ Strivești/ A opta movilă a cârtiței,/ Despici în două tufa de măceș,/ Pisezi cochilia melcului,/ Scuipi/ În scorbura goală a pupezei,/ Arunci/ Cu un broscoi într-o broască,/ Dai/ În baltă peste cocostârcul/ Cu aripa ruptă,/ Ridici pușca,/ Îi vâri țeava pe gât/ Și tragi./ Totul e foarte simplu./ Sufli,/ În țeava,/ Scoți/ Alt cartuș din cartușieră,/ Împingi/ La fel cartușul cu degetul/ În țeava pușții,/ Ridici/ Cocostârcul înroșit deodată,/ Îl prinzi la cingătoare/ Și mergi mai departe./ În vizuina țistarului/ Tragi două focuri,/ În vizuina vulpii/ Tragi patru focuri,/ În plătica/ Care plutește la suprafața apei/ Descarci aproape toate cartușele./ Capul bursucului/ Îl crapi cu patul pușții,/ Puii potârnicăi/ Îi ucizi/ Cu picioarele,/ Strângi vântul/ (Vulpea, plătica, bursucul, potârnichea)/ Îl prinzi la cingătoare,/ Și te-ntorci fluierând/ Spre casă./ Treci un deal,/ Treci o vale,/ Mai treci un deal,/ Mai faci o vale,/ Deschizi poarta casei tale,/ Deschizi ușa,/ Arunci la picioarele soției vânatul,/ Îți pupi copiii pe rând,/ Ridici pușca la tâmplă,/ Apeși țeava pe tâmplă,/

BDD-A30759 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:09 UTC)

Tragi./ Pui pușca în cui/ Și cazi./ Totul e foarte simplu" (Vânătoarea). Într-o lume dominată de automatisme, totul e foarte simplu, protagonistul, captiv al mecanicii repetitive, până la urmă se autodesființează. Universul cinegetic desfășurat cu atâta aplomb fantezist reprezintă în plan micșorat universul lumii absurdului, desigur, forma indirectă de expresie rămânând una privilegiată: „Naivitatea, ingenuitatea firii, predispoziția copilărească de a spune adevărul („regele e gol!"), ironia și autoironia, <<nebunia>> don-quijotescă, vorbirea în doi peri (ambiguă în sens modern, ludică în sens postmodern) este o armă eficientă împotriva acțiunilor neantizatoare ale timpului, împotriva <<absurdului>> lumii, este un mod de a fi, adică – mai simplu spus – de a vieți și a supraviețui (căci astfel se pune problema în zilele noastre)" (Cimpoi, p. 5).

Esinencu se distinge de ceilalți printr-o poeticitate orală, prin comunicarea familiară. Poeziile lui sunt niște narațiuni ludice, intertextualizate, mizând pe anecdotic, pe peripeții, pe scenele de viață ale „paradisului pierdut": „Mi-am revăzut copilăria./ Ședea la un colț de pod,/ Dându-mi de înțeles că mă aștepta acolo/ De când e copilăria.// Când m-a zărit,/ S-a bucurat mai ceva decât un copil.//Hai să alergăm, zice,/ Și pe loc o ia la fugă.//Sare o piatră,/ Face o tumbă peste un mușuroi de furnici,/ Trece printr-un gard,/ Prinde o mâță de coadă,/ Dă un bobârnac unui copil/ Care pe loc începe să plângă,/ Se cațără pe un copac/ Și-mi strigă:/ Hai să culegem cireșe./ Strigă și sare de pe cracă pe cracă./ Cu o mână vâră cireșe în gură,/ Cu alta ticsește cireșe în sân./ Când i se par cireșele mai bune/ În copacul de alături,/ Sare dintr-un copac în altul,/ Ajunge în vârful copacului/ Și se întinde pe o frunză la soare./ De ce stai, îmi strigă/ Hai să ajungem mașina aceea,/ Și sare din copac,/ Și se ia după mașina care nici gând n-are/ Să se oprească./ Colbul e cât casa în urma mașinii,/ Dar copilăria mea nu se lasă./ Când e gata să pună mâna pe mașină,/ Zărește un iepure și se ia după iepure./ Când e gata să prindă iepurele,/ Zărește o vulpe/ Și se ia după vulpe./ Când e gata să prindă vulpea,/ Zărește un fluture,/ Ca să-l prindă mai ușor,/ Își scoate cămașa,/ Vrea să prindă fluturele cu haina,/ În sfârșit, aruncă haina,/ Și aleargă după fluture/ Să-l prindă cu gura./ Se-mpiedică, cade,/ Dar nu se lasă./ De ce stai, îmi strigă,/ Hai să alergăm la lutărie,/ Știu un cuib cu pui de lăstuni./ Strigă și o ia la fugă aiurea./ Se-ntoarce cu nasul zdrelit,/ Dar nu se lasă./ De ce stai, îmi strigă,/ Hai să ne aruncăm de pe pod în apă./ Hai să ne aruncăm de pe pod în apă, zice,/ Sau hai să scoatem raci din bulboane./ Scoatem raci din bulboane,/ Sau hai să ne întindem pe apă/ cu fața în sus/ Și în trei zile, gata,/ Suntem la mare./ Sau cel mai bine ar fi, strigă,/ Să aruncăm cloșca Irinei de pe ouă/ Și să clocim noi ouăle!/ Dar de ce stai, strigă,/ Chiar nimic nu poți?!" (Șapte pe-o bicicletă). Literaturizarea „amintirilor din copilărie" își are rațiuni polemice, universul „copilărit", volens-nolens, trimite la „copilăria copilului universal" a vremurilor societății de cazarmă. Formula poetică a lui Esinencu, așa cum observă Ion Simuț, e la „intersecția a trei modalități înrudite: Geo Dumitrescu, Marin Sorescu și Mircea Dinescu. Are câte ceva din calitățile și defectele fiecăruia: predispoziția epică de la cel dintâi, ironia, colocvialitatea și regia textului de la cel de-al doilea, atenția la public și spiritual polemic specific celui din urmă.

BDD-A30759 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:09 UTC)

Cu toții au în comun specularea ludică a anecdoticului" (Simuţ, p. 126). Ceea ce am putea adăuga e că antipoezia ultimului Esinencu stă în valorificarea absurdului. Din perspectiva volumelor Disciplina mondială și De ce au murit dinozaurii toată opera lui Esinencu poate fi receptată ca o poezie a absurdului.

Esinencu „actualizează fronda, pisălogeala ludică, gestul teribilist, ostentația în maniera zarvei continue, reușind să impună, într-o ambianță cuprinsă de ramolisment, o atitudine estetică revigoratoare, o notă de prospețime și un timbru de libertate care amintesc de fundamentala chemare a omului. (...) Clovneria gestului lui Nicolae Esinencu numai în aparență e gratuită. În realitate, ea ascunde o puternică energie de igienă socială, morală, estetică. Absurdul trucat al narațiunilor lirice care ies din penița acestui mim slobod de gură țintește demența Marelui Absurd de sistem" (Ţurcanu, Corcinschi, p. 135). Copilul teribil frizează nebunia pe parcursul întregii sale creații.

În volumele Disciplină mondială și De ce au murit dinozaurii poetul se întoarce și mai decis la atuul său, demonstrează „o adevărată industrie a teribilismului poetic", de „extracție neoavangardistă", ilustrând, vorba lui Anatol Moraru, o „poetică <<tutti-frutti>>" (Simuţ, p. 166), care ar arăta semne de „naturalism cras", de „îndemnuri ritu(f)alice", cu „texte (psihanalizabile)", dar și „orientarea spre social și politic" (Simuţ, p. 168). Depoetizarea se efectuează prin kitsch și prin transferul „absurdului" lumii în poezie prin discursivitatea șocantă, cultivarea arbitrarului. Atitudini antipoetice se arată în „prozaizarea" poeziei, în „temerara întreprindere a autorului de a extrage poezia din contingentul său, dacă vreți, de a <<poetiza>> cotidianul, banalul, ocazionalul aparent nesemnificativ – totul gândit nu doar ca o reacție la poezia festivistă, dominantă în epocă, dar șa ca un fapt ce denotă apetența experimentului, ilustrarea unor realități fruste, necenzurate de ficțiune" (Simuţ, p. 166).

Neașteptat de dezinvolte sunt reflexele lui Esinencu asupra statutului poetului, al naturii poeziei în care se persiflează iluziile romantice ale creatorului: „Sunt programat/ Să vă programez:/ Mergeți drept înainte/ Și o să ajungeți drept la Dumnezeu,/ Și acolo o să spuneți că/ Eu v-am trimis./ Și v-am trimis, că umblați/ Aiurea pe Pământ!" (Sunt programat). Nicolae Esinencu e un poet care printre primii s-a trezit din hibernarea literară: „Într-o bună zi, zău,/ Am să mă vâr cu bâta/ În viziunile celor/ Care mai hibernează:// Haide, bre, treziți-vă,/ E de-acum secolul XXI!" (Hibernare); sau: „Recalculează, Doamne, timpul meu/ Și o să te convingi:/ Mai am nevoie/ De o viață" (Rugă). El se declară căzut din altă lume, de fapt, căzut din viitor: „Că sunt căzut/ Din altă lume –/ E clar.// Dar am căzut în lumea/ În care trebuia să cad?// Și dacă n-am căzut în lumea/ În care trebuia să cad?// Și cei din lumea în care am căzut/ Sunt din lumea în care am căzut?" (Căderi). Adresarea colocvială, folclorizările naive, abuzul de platitudini sunt defecte ce se transformă în calități.

Simplificând mult, putem afirma că poziția lui e în permanentă opoziție, poetul a mers în contrasens cu moda poetică: „Mă uit cu un ochi/ La soare –/ Toți se uită cu un ochi/ La soare.// Mă scarpin/ La călcâie –/ Toți se scarpină/ La călcâie.// O iau la fugă –/ Toți o iau/ La fugă.// De-o săptămână/ Stau pe loc/ Și turma e la mare/ Încurcătură.//

BDD-A30759 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:09 UTC)

Ce ar fi oare/ Să m-arunc/ Într-o prăpastie?" (Turma). Pe urmele lui Marin Sorescu, înviorează temele predilecte ale realismului socialist: „Țara mea e mică/ Dar dacă o iubești –/ Margini n-are"; sau: „Acolo, peste ape,/ E a doua jumătate/ A patriei tale"; sau: „Pe oriunde aș umbla,/ Pe oriunde m-ar duce ochii și picioarele,/ Mă întorc acolo, la poalele apelor,/ Cad în genunchi,/ Plâng și strig peste munți și peste ape:/ O, inima mea, despicată în două"; sau: „Dacă n-o să ne unim/ Toți de dor o să murim".

Poezia lui Esinencu vine din viitor, vine de pretutindeni: „Din două în două zile/ Mă urc pe casă/ Să văd de unde vine/ Viitorul.// Trebuie să vă spun:/ Viitorul vine/ De pretutindeni.// Când într-o noapte,/ Ai să auzi/ Că-ți pârâie pereții –/ Să știi că-ți vine Viitorul" (Viitorul); „Clar,/ Suntem extratereștri.// Clar,/ Suntem trimiși pe Pământ/ Pentru a muri.// Clar,/ Nu cunoaștem motivul/ Acestei aspre pedepse.// Clar" (Clar); „Doamne ferește/ Să te naști –/ Mori.// Doamne ferește/ Să mori –/ Nu te mai naști" (Doamne ferește); „Neantul e groapa în care/ Nu poți coborî.// În neant poți sări/ Sau să fii aruncat.// Neantul n-are fund,/ Neantul n-are ușă./ Pe unde intri/ Nu mai ieși./ Poți răcni/ Că tot n-are cine/ Te aude.// În neant te poți ține/ Doar de păr/ Sau de fundul pantalonilor" (Neantul).

Desolemnizarea poeziei se accentuează prin profanarea caracterului ei sacru: „Hristos,/ După atâta răstignire,/ Hotărî să se odihnească/ Puțin./ Sare de pe cruce/ Și strigă:/ Hai, bre, care mă înlocuiește/ Puțin/ Pe cruce?// Hai, bre, care îl înlocuim/ Pe Hristos/ Puțin/ Pe cruce?" (Hristos). Emilian Galaicu-Păun e de părere că un poem ca Păcatul ar da „adevărata măsură a ceea ar fi fost Esinencu dacă nu și-ar fi maimuțărit/ imitat, mai întâi de toate, maestrul (Marin Sorescu), apoi propria-i maimuțăreală/ imitație" (Simuț, p. 284). Reproducem textul: „Doamne, port crucea pe umeri/ De atâta timp, încât pe cruce/ A crescut pădure,/ Da în pădure ursul,/ Da în pădure lupul,/ Da în pădure vulpea, –/ Maimuța mă pocnește la tot/ Pasul/ Cu banane-n cap –/ Și eu târâi crucea.// Doamne, ba mai vin în pădure/ Și braconierii,/ Ăștea-s mai animale/ Decât animalele./ Vin cu femeile lor,/ Le răstignesc pe cruce/ Și le iubesc nemilos,/ Până adorm între picioarele/ Femeilor.// Mai am, Doamne, de târât crucea?/ Doamne, ia-mi măcar maimuța/ De pe cruce" (Păcatul).

Viața se substituie, ca la suprarealiști, poeziei sau se preface în poezie: „Stabilește-te, frate,/ Între picioarele femeii,/ Ca țăranul între coarnele plugului,/ Și însămânțează, frate,/ Viitorul" (Însămânțare); sau: „Ce femeie superbă –/ Numai picioare și spermă./ Ce femeie superbă –/ Numai picioare și spermă./ Ce femeie superbă –/ Numai picioare și spermă" (Ce femeie superbă); sau: „Sunt o fabrică/ De însămânțat femeile./ Te însămânțez/ Și pe loc te îmbolnăvești/ De viață" (Fabrică de însămânțat).

Uneori versul impudic alternează cu definiții metaforice memorabile: „Dragostea e un balaur/ De foc, de aur" (Balaurul); sau: „De câte ori/ Femeia se dezbracă,/ De atâtea ori mă cuprinde/ Panica:/ Sfinte, o să aprindă,/ Afurisita,/ Casa!" (Spaimă). Alteori, poezia concurează cu celelalte arte sau se vrea o sinteză a artelor: „Pe fân uscat,/ Mirositor/ Și ușurel trosnind,/ Întinsă/ Cu brațele sub cap/ Cu ochii căutând/ Prin deschizătura subțire/ Din acoperiș,/ Urmărind cerul,/ Albastrul,/ Adâncul,/ Ușor depărtând picioarele,/

BDD-A30759 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:09 UTC)

Atât doar cât se poate,/ Atât doar cât se bănuiește./ Miros de fân,/ Miros de fân,/ Miros de fân,/ Trosnet/ Miros de fân,/ Miros de fân,/ Și poate un praf ușurel,/ Și o ușoară uitare de sine,/ Și o ușoară uitare de sine./ Vorbea careva/ Respira cineva?/ Tu?/ Eu?/ Eram?/ Nu eram?/ Sudoare subțire./ Privim amândoi/ În gaura din acoperiș,/ În crăpătură./ Plutim./ Hăt./ Unul lângă altul./ De când,/ De unde și încotro?/ Și până când?/ Trecem pe sub cer./ Ne atinge cerul./ Albastrul./ Adâncul./ Albastru deasupra./ Albastru dedesubt./ Dragostea din șură" (Dragostea din șură).

Și în ultimul volum, poetul ne oferă poezii „gălăgioase", extraordinar de dureroase prin adevărul exprimat: „Cum vede pe undeva un jug,/ Vâră capul.//Ce stai, mă, îl întrebi,/ Cu capul în jug?// Poate, zice, îmi anină cineva/ Un car din urmă.// De obicei se găsește cineva care/ Îi anină un car din urmă.// Ce stai, mă? – îl întrebi./ Poate, zice, încarcă cineva ceva/ În car.// De obicei, se găsește cineva care/ Încarcă carul.// Ce stai? – îl întrebi./ Poate, zice, îmi spune cineva/ Încotro să duc carul.// Hai, mă, dă-o în mă-sa de treabă,/ Spuneți-i careva/ Încotro să ducă/ Omul/ Carul.// Clar, se găsește cineva/ Care îi spune/ Încotro să ducă carul.// Duce carul/ Și cum vede iar un jug gol,/ Vâră capul în jug,/ Și așteaptă" (Moldoveanul).

Interogația din titlul cărții De ce au murit dinozaurii își află răspuns indirect, dar foarte sugestiv în poeme ca acesta: „Să ne fie clar –/ Suntem niște poeți colbăiți,/ Suntem niște poeți cârpiți/ Suntem niște poeți obosiți./ Poeți care se vând împreună cu varza,/ Împreună cu cartofii,/ Cu fasolele.// Să fie clar –/ Avem o Republică colbăită,/ O Republică ponosită,/ O Republică cârpită/ Și obosită.// Vrea să doarmă./ Vrea să moară" (Oboseală). Avatarurile scriiturii lui Esinencu induc, firește, un nou cod liric, afirmă o individualitate de luptător cu o altă inerție generată de luptătorii postlabișieni, anunțându-se ca un postmodernist.

Referințe bibliografice:

1. CIMPOI, Mihai. Copilul teribil și disciplina mondială. În: ESINENCU, Nicolae. *Scrieri alese. Volumul 1*. Chișinău: Editura Prometeu, 1999.

2. SIMUȚ, Ion. Inconformistul subversiv. În: ESINENCU, Nicolae. *Viața și opera literară (ca) într-o carte*/ Vitalie Răileanu (antologator). – Iași: Tipo Moldova, 2016.

3. ȚURCANU, Andrei. Un copil teribil arată cu degetul spre noi. În: ȚURCANU, Andrei. *Bunul simț*. Chișinău: Cartier, 1996.

4. ȚURCANU, Andrei. Poetul-scandal Nicolae Esinencu. În: ȚURCANU, Andrei. *Arheul Marginii și alte figuri*. Iași: Tipo Moldova, 2013.

5. *Andrei Țurcanu de vorbă cu Nina Corcinschi: Dialog*. Chișinău: Cartier, 2017.

BDD-A30759 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:09 UTC)